

Motion till riksdagen 2012/13:Ub293

av Ulf Nilsson och Lars Tysklind (FP)

Schack i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pröva schack som ett pedagogiskt verktyg i skolan.

Motivering

Schackspelet har genom tiderna erbjudit människor spänning, nöje, lek och avkoppling. Samtidigt är spelet intellektuellt krävande och disciplinerande genom sitt krav på koncentration.

I flera länder har schackspelet en självklar plats i skolan, antingen som tillval eller som obligatoriskt ämne. I Sverige anordnas varje år världens största schacktävling för skolungdom, Schackfyran, som introducerar spelet för mer än 22 000 fjärdeklassare över hela landet.

Många av skolorna som deltagit i Schackfyran har sett schackets fördelar för skolan och velat använda sig av schack som ett pedagogiskt verktyg. År 2009 startade därför Sveriges Schackförbund en försöksverksamhet på en grundskola i Lund med att utbilda pedagoger i schackinstruktion. Projektet, som fick namnet Schack i skolan, blev framgångsrikt och har spridit sig över stora delar av landet. Idag används schack som ett pedagogiskt verktyg vid över 350 skolor i Sverige och 1 100 pedagoger har utbildats i schackinstruktion. Enligt utvärderingar av projektet menar en stor majoritet av pedagogerna att de kan se positiva effekter på elevernas utveckling i skolämnen, särskilt matematik.

De pedagoger som undervisar i schack menar att spelet tränar upp egenskaper som är viktiga vid vanliga studier – fokusering, analys, abstrakt tänkande och planering. Samtidigt menar man att schack har en viktig social funktion för eleverna genom att alla kan delta på lika villkor oavsett ålder, kön, handikapp eller kunskaper i svenska språket. Olika internationella studier visar liknande positiva resultat. I till exempel staten New York är "Chess

Fel! Okänt namn på

in the Schools” mycket framgångsrikt. Där har man goda erfarenheter av hur barn från socialt utsatta grupper genom schack fått ett ökat intresse för studier. År 2011 fick en rapport om schack som förebyggande specialpedagogisk metod stor uppmärksamhet i Danmark. Rapporten visade att skolor som undervisade i schack hade mindre behov av specialpedagogik eftersom spelet tränar arbetsminnet, som barn med olika diagnoser har problem med.

På europeisk nivå har kopplingen mellan schack och skola uppmärksamats allt mer. Europaparlamentet lämnade den 15 mars 2012 en förklaring om införandet av ett program för schack i skolan med bland annat följande uppmaning till kommissionen och medlemsstaterna:

- 1) Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i sina framtida meddelanden om idrott fästa nödvändig uppmärksamhet vid programmet ”Schack i skolan” och se till att programmet får tillräcklig finansiering från och med 2012.
- 2) Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja införandet av programmet ”Schack i skolan” i medlemsstaternas utbildningssystem.

I motsats till många andra länder har Sverige inte någon lång tradition med schackundervisning i skolan. Därför är det inte realistiskt att alla svenska skolor snabbt skulle kunna introducera undervisning i schack. Däremot är det fullt realistiskt, och även önskvärt, om svenska skolor i större utsträckning prövar att erbjuda schack som valmöjlighet i grundskolan, t ex inom fritidsverksamheten eller som ”elevens val”. Intresset från matematiklärare är också stort för att använda schack som kompletterande pedagogisk metod, och redan i dag erbjuder en del lärare schack som extrauppgift i den vanliga matematikundervisningen. Med tanke på forskning, utvärderingar och det ökande intresset från skolor och lärare borde det också bli möjligt att erbjuda schackpedagogik som tillval i fritidsledarutbildningen och delar av lärarutbildningen, till exempel för blivande matematiklärare och specialpedagoger.

De pågående svenska projekten med schack i skolan bör följas upp och redovisas, och sist men inte minst behövs det mer svensk forskning som analyserar och utvärderar hur schack kan användas som pedagogiskt verktyg i skolan.

Stockholm den 2 oktober 2012

Ulf Nilsson (FP)

Lars Tysklind (FP)